TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. gruodžio 14 d. *

Sujungtose bylose C-485/03–C-490/03

dėl 2003 m. lapkričio 19 d. pagal EB 88 straipsnio 2 dalį pareikštų ieškinių dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama J. L. Buendía Sierra, vėliau F. Castillo de la Torre, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Ispanijos Karalystę, atstovaujamą N. Díaz Abad, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: ispanų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J. Klučka, R. Silva de Lapuerta. J. Makarczyk ir L. Bay Larsen (pranešėjas),

generalinė advokatė E. Sharpston,
posėdžio sekretorius H. von Holstein, kanclerio pavaduotojas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. gegužės 11 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, bylą nagrinėti be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Šešiais ieškiniais Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad, per nustatytą terminą nesiėmusi būtinų priemonių įgyvendinti kiekvieno iš šių sprendimų:

— 2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2000/820/EB dėl valstybės pagalbos schemos, Ispanijai suteikus *Álava* provincijos įmonėms 45 % investicijų sumos dydžio mokesčių kreditą (OL L 296, 2002, p. 1) (byla C-485/03),

— 2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2000/892/EB dėl valstybės pagalbos schemos, Ispanijai suteikus pagalbą kai kurioms naujai įsteigtoms įmonėms *Álava* provincijoje (OL L 314, 2002, p. 1) (byla C-488/03),

— 2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2003/27/EB dėl valstybės pagalbos schemos, Ispanijai suteikus *Vizcaya* provincijos įmonėms 45 % investicijų sumos dydžio mokesčių kreditą (OL L 17, 2003, p. 1) (byla C-487/03),

— 2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2002/806/EB dėl valstybės pagalbos schemos, Ispanijai suteikus pagalbą kai kurioms naujai įsteigtoms *Vizcaya* provincijos įmonėms (OL L 279, 2002, p. 35) (byla C-490/03),

— 2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2002/894/EB dėl valstybės pagalbos schemos, Ispanijai suteikus *Guipúzcoa* provincijos įmonėms 45 % investicijų sumos dydžio mokesčių kreditą (OL L 314, 2002, p. 26) (byla C-486/03),

— 2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2002/540/EB dėl valstybės pagalbos schemos, Ispanijai suteikus pagalbą kai kurioms naujai įsteigtoms *Guipúzcoa* provincijos įmonėms (OL L 174, 2002, p. 31) (byla C-489/03),

2 ir 3 straipsnių ir bet kokiu atveju nepranešusi apie jas Komisijai pagal kiekvieno iš šių sprendimų 4 straipsnio nuostatas, Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal šiuos sprendimus (toliau – ginčijami sprendimai) ir EB sutartį.

Ginčijami sprendimai

2 2001 m. liepos 11 d. Komisija priėmė ginčijamus sprendimus, kurių kiekvieno 1 straipsnyje numatyta:

— Sprendime 2002/820:

„Neteisėtai 1994 m. gruodžio 20 d. Provincijos įstatymu Nr. 22/1994, 1995 m. gruodžio 20 d. Provincijos įstatymo Nr. 33/1995 penktąja papildoma nuostata, 1996 m. gruodžio 18 d. Provincijos įstatymo Nr. 31/1996 septintąja papildoma nuostata, pakeistų 1996 m. liepos 5 d. Provincijos įstatymo dėl pelno mokesčio nukrypti leidžiančios nuostatos 2.11 punktu, 1997 m. gruodžio 19 d. Provincijos įstatymo Nr. 33/1997 vienuoliktąja papildoma nuostata, 1998 m. gruodžio 17 d. Provincijos įstatymo Nr. 36/1998 septintąją papildoma nuostata Ispanijos *Álava* provincijoje suteikta valstybės pagalba 45 % investicijų sumos dydžio mokesčių kredito forma, pažeidžiant (EB) 88 straipsnio 3 dalį, yra nesuderinama su bendrąja rinka“;

— Sprendime 2002/892:

„Neteisėtai liepos 5 d. Provincijos įstatymo Nr. 24/1996 26 straipsniu Ispanijos *Álava* provincijoje suteikta valstybės pagalba apmokestinamosios bazės sumažinimo forma, pažeidžiant (EB) 88 straipsnio 3 dalį, yra nesuderinama su bendrąja rinka“;

— Sprendimas 2003/27:

„Neteisėtai 1996 m. gruodžio 26 d. Provincijos įstatymo Nr. 7/1996 ketvirtąja papildoma nuostata, pratęsta neapibrėžtam terminui 1998 m. balandžio 2 d. Provincijos įstatymo Nr. 4/1998 antrąja papildoma nuostata Ispanijos *Vizcaya* provincijoje suteikta valstybės pagalba 45 % investicijų sumos dydžio mokesčių kredito forma, pažeidžiant EB 88 straipsnio 3 dalį, yra nesuderinama su bendrąja rinka“;

— Sprendime 2002/806:

„Neteisėtai birželio 26 d. Provincijos įstatymo Nr. 3/1996 26 straipsniu Ispanijos *Vizcaya* provincijoje suteikta valstybės pagalba apmokestinamosios bazės sumažinimo forma, pažeidžiant EB 88 straipsnio 3 dalį, yra nesuderinama su bendrąja rinka“;

— Sprendime 2002/894:

„Neteisėtai 1997 m. gruodžio 22 d. Provincijos įstatymo Nr. 7/1997 dešimtąja papildoma nuostata Ispanijos *Guipúzcoa* provincijoje suteikta valstybės pagalba 45 % investicijų sumos dydžio mokesčių kredito forma, pažeidžiant EB 88 straipsnio 3 dalį, yra nesuderinama su bendrąja rinka“;

— Sprendime 2002/540:

„Neteisėtai liepos 4 d. Regioninio įstatymo Nr. 7/1996 26 straipsniu Ispanijos *Guipúzcoa* provincijoje suteikta valstybės pagalba apmokestinamosios bazės sumažinimo forma, pažeidžiant EB 88 straipsnio 3 dalį, yra nesuderinama su bendrąja rinka“.

3 Visų ginčijamų sprendimų 2 straipsniu iš Ispanijos Karalystės reikalaujama panaikinti tas pagalbos schemas tiek, kiek jos toliau sukelia pasekmes.

4 Kiekvieno sprendimo 3 ir 4 straipsniuose numatyta:

„3 straipsnis

1. Ispanija imasi visų būtinų priemonių, kad iš pirmame straipsnyje nurodytų pagalbos gavėjų būtų susigrąžinta neteisėtai jiems suteikta pagalba.

Ispanija turi sustabdyti visus pagalbos, kuri dar nėra suteikta, mokėjimus.

2. Susigrąžinimas turi būti atliekamas nedelsiant pagal nacionalinės teisės procedūras, jei jos leidžia nedelsiant ir efektyviai įgyvendinti šį sprendimą. Išieškoma pagalbos suma apima palūkanas nuo tos dienos, kada ji buvo suteikta gavėjams iki jos susigrąžinimo dienos. Palūkanos yra apskaičiuojamos remiantis orientacinėmis normomis, taikomomis apskaičiuojant regionams skirtos pagalbos subsidijos ekvivalentą.

4 straipsnis

Ispanija per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos informuoja Komisiją apie priemones, kurių ji ėmėsi jį įgyvendindama."

Dėl ginčijamų sprendimų pareikšti ieškiniai

5 2001 m. rugsėjo 25 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautais ieškiniais *Diputación Foral d'Álava* ir *Gobierno del País Vasco* bendrai pareiškė Komisijai du ieškinius atitinkamai dėl sprendimų 2002/820 (byla T-227/01) ir 2002/892 (byla T-230/01) panaikinimo. 2001 m. spalio 22 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautais ieškiniais *Confederación Empresarial Vasca* (*Confebask*, toliau – *Confebask*) taip pat pareiškė Komisijai du ieškinius dėl šių sprendimų panaikinimo (bylos T-265/01 ir T-267/01).

6 2001 m. rugsėjo 25 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautais ieškiniais *Diputación Foral de Vizcaya* ir *Gobierno del País Vasco* bendrai pareiškė Komisijai

du ieškinius atitinkamai dėl sprendimų 2003/27 (byla T-228/01) ir 2002/806 (byla T-231/01) panaikinimo. 2001 m. spalio 22 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautais ieškiniais *Confebask* taip pat pareiškė Komisijai du ieškinius dėl šių sprendimų panaikinimo (bylos T-266/01 ir T-268/01).

7 2001 m. rugsėjo 25 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautais ieškiniais *Diputación Foral de Vizcaya* ir *Gobierno del País Vasco* bendrai pareiškė Komisijai du ieškinius atitinkamai dėl sprendimų 2002/894 (byla T-229/01) ir 2002/540 (byla T-232/01) panaikinimo. 2001 m. spalio 22 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautais ieškiniais *Confebask* taip pat pareiškė Komisijai du ieškinius dėl šių sprendimų panaikinimo (bylos T-270/01 ir T-269/01).

8 Šios bylos tebenagrinėjamos Pirmosios instancijos teisme.

Teisingumo Teismui nagrinėti pateiktų ginčų aplinkybės

9 Apie visus ginčijamus sprendimus Ispanijos Karalystei buvo pranešta 2001 m. liepos 12 d. laišku.

10 Komisija mano, kad dviejų mėnesių terminas, numatytas jų 4 straipsnyje, pasibaigė 2001 m. rugsėjo 13 d., tačiau ji nebuvo informuota apie įgyvendinimo priemonių ėmimąsi.

11 2001 m. spalio 12 d. ji Ispanijos Karalystės nuolatiniam atstovui Europos Sąjungoje išsiuntė laiškus, kuriuose teigiama:

„2001 m. liepos 12 d. laišku Komisija informavo jūsų vyriausybę apie savo sprendimą, susijusį su minėtomis pagalbos schemomis.

Minėto sprendimo 4 straipsnis numato, kad Jūsų vyriausybė per dviejų mėnesių terminą, skaičiuojant nuo pranešimo apie sprendimą, turi informuoti Komisiją apie priemones, kurių ji ėmėsi jam įgyvendinti.

Kadangi Komisija iki šios dienos negavo jokio atsakymo šiuo klausimu, prašome Jūsų priminti savo institucijoms apie šią pareigą ir per 20 dienų, skaičiuojant nuo šio laiško datos, informuoti Komisiją apie šį sprendimą įgyvendinančias priemones."

12 Ispanijos Karalystė į tai atsakė spalio 3 ir 23 d. raštais, perduodančiais provincijų valdžios institucijų laiškus (toliau – provincijų valdžios institucijų laiškai), kuriais Komisijai buvo pateikti du klausimai: vienas dėl galimybės taikyti *de minimis* taisyklę, kitas — dėl 45 % investicijų sumos dydžio mokesčių kredito schemos – dėl galimybės taikyti Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos regionams (OL C 74, 1998, p. 9, toliau – gairės).

13 Tada Komisija pasiūlė Ispanijos institucijoms sušaukti posėdį ir išsiaiškinti. Šios institucijos su tuo sutiko 2002 m. sausio 21 d. laišku.

14 Posėdis įvyko 2002 m. balandžio 18 dieną.

15 Komisija 2002 m. birželio 3 d. laiškais:

— pateikė Ispanijos Karalystei nuorodas, be kita ko, dėl galimybės išieškant pagalbą taikyti 2001 m. sausio 12 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 69/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* valstybės pagalbai (OL L 10, p. 30);

— konstatavo, kad ji dar negavo ataskaitos dėl pagalbos susigrąžinimo;

— paprašė Ispanijos Karalystės per 20 dienų terminą jai pranešti apie priemones, kurių imtasi įgyvendinant ginčijamus sprendimus.

16 2002 m. rugpjūčio 27 d. ji išsiuntė Ispanijos Karalystės nuolatiniam atstovui Europos Sąjungoje laišką, kuriame, priminusi kiekviename iš ginčijamų sprendimų 4 straipsnyje numatytą pareigą, ji nurodo:

„Tačiau, nepaisant priminimo, išsiųsto 2002 m. birželio 3 d., aš konstatuoju, kad jūsų vyriausybė nepateikė būtinos informacijos apie pagalbos susigrąžinimą.

Todėl aš būčiau dėkingas, jei Jūs dar kartą paprašytumėte Jūsų institucijų per 15 dienų terminą, skaičiuojant nuo šio laiško datos, pranešti Komisijai apie priemones, kurių imtasi.

Negavęs atsakymo per nustatytą terminą, aš būsiu priverstas pasiūlyti Komisijai, remiantis (EB) sutarties 88 straipsnio 2 dalimi, kreiptis tiesiai į Teisingumo Teismą."

17 2002 m. rugsėjo 26 d. Ispanijos Karalystė paprašė pratęsti šį terminą iki 2002 m. spalio 8 dienos.

18 Komisija 2002 m. spalio 3 d. laišku sutiko su šiuo prašymu, pabrėždama, kad po 2002 m. spalio 8 d. ji daugiau nebesuteiks papildomo termino.

19 2002 m. spalio 25 d. laišku, perduodančiu atitinkamų provincijų valdžios institucijų ataskaitas (toliau – 2002 m. spalio 25 d. laiškas), Ispanijos Karalystė pareiškė, kad vykdyti ginčijamus sprendimus buvo pradėta vadovaujantis nacionalinėmis taisyklėmis, taikomomis peržiūrint negaliojančius teisės aktus, ir kad vidaus teisė aiškiai nenumato neteisėtos ir nesuderinamos pagalbos susigrąžinimo mechanizmo tuo atveju, jei yra galutiniai administraciniai aktai. Ji pabrėžė savo tvirtą siekį informuoti Komisiją apie ginčijamų sprendimų įgyvendinimą.

20 2003 m. vasario 24 d. Komisija nurodė Ispanijos Karalystei, kad 2002 m. spalio 25 d. laiškas nėra ataskaita dėl reikalaujamo susigrąžinimo, kad jame nekalbama apie realų neteisėtos ir nesuderinamos pagalbos susigrąžinimą ir kad jame nėra jokios konkrečios informacijos apie naudos gavėjus, vykdymo procedūros pradžią ar

priemones, kurių imtasi ar siekiama imtis realiai išieškant suteiktą pagalbą. Ji pridūrė, kad nepateikus konkrečios informacijos apie susigrąžinimo procesą, ji, remdamasi EB 88 straipsnio 2 dalimi, privalo pateikti ieškinį Teisingumo Teismui.

21 Manydama, kad Ispanijos Karalystė nepateikė informacijos apie ginčijamų sprendimų vykdymą, Komisija galiausiai nusprendė pareikšti šį ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo.

Procesas Teisingumo Teisme

22 2004 m. kovo 22 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimis *Comunidad Autónoma de La Rioja* prašymai leisti įstoti į bylą ieškovės pusėje, pateikti visose bylose nuo C-485/03 iki C-490/03, buvo atmesti kaip nepriimtini Teisingumo Teismo statuto 40 straipsnio antrosios pastraipos atžvilgiu.

23 2006 m. vasario 22 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi, taikant Procedūros reglamento 43 straipsnį, šešios bylos buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimamas sprendimas.

24 2006 m. kovo 14 d. Teisingumo Teismas atmetė Ispanijos Karalystės šiose bylose pateiktus Procedūros reglamento 82a straipsniu pagrįstus prašymus sustabdyti bylos nagrinėjimą, iki bus paskelbti sprendimai Pirmosios instancijos teismo nagrinėjamose bylose.

Dėl ieškinių

Šalių argumentai

Komisijos argumentai

25 Komisijos teigimu, ginčijamuose sprendimuose nustatytas dviejų mėnesių terminas pasibaigė 2001 m. rugsėjo 13 d., tačiau Ispanijos Karalystė nepriėmė priemonių ir nepranešė apie tas, kurių imtasi siekiant juos įgyvendinti, ir, prieš jam pasibaigiant, neprašė Komisijos pratęsti šio termino.

26 Nė vienas Komisijos raštas negali būti interpretuojamas kaip pakeičiantis ginčijamų sprendimų įgyvendinimo terminą. 2002 m. spalio 3 d. laiškas, pratęsiantis terminą iki 2002 m. spalio 8 d., yra susijęs tik su Ispanijos Karalystės prašymu, atsiliepiant į Komisijos priminimą, kuriame pateiktas prašymas pateikti informaciją dėl priemonių, kurių imtasi išieškant pagalbą. Bet kokiu atveju net 2002 m. spalio 8 d. valstybė narė atsakovė nebuvo nei priėmusi būtinų priemonių, nei apie jas pranešusi.

27 Nepaisant pakartotinų Komisijos reikalavimų, Ispanijos Karalystė tik pavėluotai nusiuntė neišsamią, nekonkrečią ir visiškai neaiškią informaciją.

28 Komisija teigia, kad Ispanijos Karalystė nesilaikė nei pareigos nutraukti pagalbą, tiek kiek ji toliau kėlė pasekmes, nei pareigos nutraukti dar nepervestos pagalbos mokėjimą, numatytų ginčijamų sprendimų atitinkamai 2 straipsnyje ir 3 straipsnio 1 dalies antrojoje pastraipoje.

29 Panašu, kad priemonėmis, apie kurias Komisija sužinojo iš visų provincijų valdžios institucijų laiškų 3 punkto, buvo siekiama išvengti, kad kitos įmonės, kurios dar negavo iš pagalbos schemų naudos, ateityje galėtų pasinaudoti aptariamomis mokestinėmis lengvatomis.

30 Tačiau kompetentingos Ispanijos institucijos nenurodė, ar jos sustabdė ir kaip sustabdė tas lengvatas įmonėms, pagalbą gavusioms iki ginčijamų sprendimų priėmimo. Šių įmonių atžvilgiu galbūt reikėjo peržiūrėti lengvatas suteikiančias priemones.

31 Nei 3 punkte, nei kuriame nors kitame provincijų valdžios institucijų laiškų punkte nebuvo pateikta jokios naudingos informacijos. Komisija vis dar nežino, su kokia priemone galėjo būti supažindintos įmonės, kurios daugiau negalėjo pasinaudoti mokestinėmis priemonėmis. Ji taip pat nežino, ar kokie nors tokio pobūdžio veiksmai sukėlė konkrečių pasekmių, ar įmonės pareiškė ieškinius ir ar tokie ieškiniai turėjo suspensyvinį poveikį. Galiausiai Komisija negavo jokios informacijos apie aptariamas įmones ir apie dar nepervestos pagalbos dydį.

32 Kalbant apie mokestinių lengvatų sustabdymą įmonėms, gavusioms pagalbą iki ginčijamų sprendimų priėmimo, pažymėtina, jog Ispanijos Karalystė, viena vertus, neįvykdė visų ginčijamų sprendimų 2 straipsnyje numatytos pareigos imtis būtinų priemonių siekiant išvengti, kad pagalba sukeltų pasekmes, ir, antra vertus, pareigos sustabdyti dar nepervestą pagalbą, numatytos tų sprendimų 3 straipsnio 1 dalies antrojoje pastraipoje.

33 Komisija tvirtina, kad Ispanijos Karalystė taip pat nesilaikė visų ginčijamų sprendimų 3 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje ir 2 straipsnyje numatytos pareigos „greitai“ ir „nedelsiant“ susigrąžinti jau suteiktą pagalbą.

34 Vienintelis gynybos argumentas, kurį valstybė narė gali nurodyti, yra absoliutus negalėjimas teisingai įgyvendinti sprendimą. Ši sąlyga nėra tenkinama, kai vyriausybė atsakovė tik apsiriboja informuodama Komisiją apie teisines, politines ar praktines sprendimo įgyvendinimo kliūtis.

35 Ispanijos Karalystė niekada netvirtino, kad ginčijamų sprendimų įgyvendinimas yra absoliučiai neįmanomas. Ji tik nurodė vidines administracines kliūtis, būtent galutinių administracinių aktų įgyvendinimo mechanizmo vidaus teisėje nebuvimą.

Ispanijos vyriausybės argumentai

36 Terminas, į kurį reikia atsižvelgti šiose bylose vertinant, ar įsipareigojimai nebuvo įvykdyti, pasibaigė ne 2001 m. rugsėjo 13 d., kaip teigia Komisija, bet 2002 m. spalio 8 dieną.

37 Kai Komisija nustato naują terminą informacijai pateikti, kuris yra kitoks nei numatytas pagalbos nesuderinamumą pripažįstančiame sprendime, reikia atsižvelgti į šį terminą.

38 Ispanijos vyriausybė tvirtina, kad pasikeitimas korespondencija ir 2002 m. balandžio 18 d. posėdis buvo skirti būtent išsiaiškinti du provincijų valdžios institucijų iškeltus klausimus: ar, įgyvendinant ginčijamus sprendimus, galima taikyti *de minimis* taisyklę, o 45 % investicijų sumos dydžio mokesčių kredito atžvilgiu – gaires.

39 Be to, kadangi 2002 m. balandžio mėn. buvo aiškinamasi su šių sprendimų įgyvendinimu susiję klausimai, jais nustatytas terminas tapo nereikšmingas.

40 Komisija 2002 m. spalio 3 d. laišku pati pripažino šią situaciją, nustatydama naują terminą, pasibaigiantį 2002 m. spalio 8 dieną.

41 Bet kokiu atveju nebuvo jokio įsipareigojimų neįvykdymo ieškinio pateikimo metu. Šiai datai jau buvo imtasi būtinų veiksmų įgyvendinant ginčijamus sprendimus, o Komisija apie tai buvo informuota provincijų valdžios institucijų laiškais, vėliau – 2002 m. spalio 22 d. laišku.

42 Ispanijos vyriausybė mano, kad ginčijamų sprendimų 2 straipsnyje ir 3 straipsnio antrojoje pastraipoje numatytų pareigų buvo laikomasi.

43 Pirmiausia ji teigia, kad Komisija pripažįsta, jog ji 2001 m. spalio mėn. buvo informuota apie aptariamų pagalbos schemų nutraukimą ateityje.

44 Dėl kaltinimo, susijusio su pagalbos, suteiktos iki ginčijamų sprendimų priėmimo ir toliau keliančios pasekmes, nutraukimu, ji pabrėžia, kad mokestinės priemonės, kvalifikuojamos kaip nesuderinama su bendrąja rinka pagalba, neapima administracijos išmokų. Jeigu tai būtų administracijos išmokos, būtų galima tiesiog sustabdyti bet kokius pervedimus.

45 Ji nurodo, kad kalbama apie priemones, leidžiančias rinkos dalyviui išskaičiuoti pagalbą mokant mokesčius.

46 Minėtų priemonių atžvilgiu ginčijamus sprendimus įgyvendinantis adekvatus ir būtinas veiksmas būtų buvęs nedelsiant informuoti susijusias įmones, kad jos daugiau negali pasinaudoti šiuose sprendimuose numatytomis mokestinėmis priemonėmis.

47 Apie tokį veiksmą Komisijai buvo pranešta visų provincijų valdžios institucijų laiškų 2 punkte.

48 Pareigos susigrąžinti jau suteiktą pagalbą atveju situacija buvo ypatinga, nes vidaus teisė nenumatė jokios procedūros Bendrijos sprendimui, įpareigojančiam susigrąžinti valstybės pagalbą, įgyvendinti. Ispanijos Karalystė išsprendė šią problemą nustatydama nacionalinę negaliojančių aktų peržiūrėjimo procedūrą, apie kurią Komisija buvo informuota 2002 m. spalio 25 d. laišku.

49 Bet kokiu atveju Komisija nesilaikė įsipareigojimų, kuriuos ji prisiėmė per 2002 m. balandžio 18 d. posėdį.

50 Šiuo klausimu Ispanijos Karalystė pabrėžia, jog per tą posėdį, kuris iš esmės buvo susijęs su antruoju provincijų valdžios institucijų laiškuose pateiktu klausimu dėl gairių, Komisija pažymėjo, kad vykdant pagalbos susigrąžinimą buvo galima atsižvelgti į tai, jog investicijų projektai tenkina gairėse nurodytas būtinas sąlygas, todėl buvo galimybė iš pagalbos gavėjų nesusigrąžinti visos ir dalies realiai gautos pagalbos.

51 Be to, Komisija įsipareigojo po posėdžio išsiųsti rašytinį atsakymą į antrąjį klausimą, bet ji iki šiol nepadarė.

52 Todėl ji negali tvirtinti, kad nebuvo įvykdyti įsipareigojimai.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl reikšmingos datos vertinant įsipareigojimų neįvykdymą

53 Kadangi EB 88 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa, priešingai nei EB 226 straipsnis, nenumato ikiteisminės procedūros ir kadangi Komisija todėl nepriima argumentuotos nuomonės, nustatančios terminą valstybėms narėms įgyvendinti jos sprendimą, taikant pirmąją šių nuostatų, terminas, į kurį reikia atsižvelgti, gali būti tik nustatytasis sprendime, kurio neįgyvendinimas yra ginčijamas, arba tam tikrais atvejais – terminas, kurį Komisija nustato po to (2001 m. liepos 3 d. Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, C-378/98, Rink. p. I-5107, 26 punktas ir 2004 m. balandžio 1 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją*, C-99/02, Rink. p. I-3353, 24 punktas).

54 Visų ginčijamų sprendimų 4 straipsnis Ispanijos Karalystei nustatė dviejų mėnesių terminą, skaičiuojant nuo pranešimo apie šiuos sprendimus datos, jiems įgyvendinti.

55 Apie ginčijamus sprendimus buvo pranešta 2001 m. liepos 12 dieną.

56 Reikia konstatuoti, kad Komisijos 2001 m. spalio 12 d. ir 2002 m. rugpjūčio 27 d. laiškai, nustatantys terminą atsakymams pateikti, yra tik priminimo laiškai, kuriais pabrėžiama, jog nesilaikoma visų ginčijamų sprendimų 4 straipsnyje nustatyto termino. Jais nenurodoma, jog nustatytas terminas yra pratęsiamas, kad būtų imtasi būtinų šiuos sprendimus įgyvendinančių priemonių.

57 Panašiai, Komisijos 2002 m. birželio 3 d. laiške iš esmės nurodomas priminimas ir nustatomas 20 dienų terminas atsakymui pateikti, nors jame ir yra pateikiama Komisijos nuomonė, kurios paprašė Ispanijos Karalystė, dėl galimybės išieškant pagalbą taikyti Reglamentą Nr. 69/2001.

58 2002 m. spalio 3 d. laišku Komisija tik sutinka atidėti nustatytą terminą iki 2002 m. spalio 8 d. atsakymams į 2002 m. rugpjūčio 27 d. priminimo laišką pateikti.

59 Bendradarbiaujant Komisijai ir valstybėms narėms 2002 m. balandžio 18 d. surengtas posėdis negali būti vertinamas kaip savaime pratęsiantis įgyvendinimo priemonių priėmimo terminą, nesant kitos Komisijos ketinimus šiuo klausimu atskleidžiančios informacijos.

60 Be to, iš bylos medžiagos taip pat neišplaukia, kad Komisija po ginčijamų sprendimų būtų nustačiusi naują terminą, kuris pakeistų dviejų mėnesių terminą, nustatytą šių sprendimų 4 straipsnyje.

Dėl įsipareigojimų neįvykdymo

61 Reikia nustatyti, ar pasibaigus ginčijamuose sprendimuose nustatytam terminui, skaičiuojant nuo pranešimo apie juos 2001 m. liepos 12 d. laiškais, Ispanijos Karalystė įvykdė šių sprendimų nuostatas, kuriomis remiasi Komisija.

— Dėl kaltinimų, susijusių su pareiga ateityje nutraukti pagalbos pasekmes ir sustabdyti dar nepervestos pagalbos teikimą

62 Visų ginčijamų sprendimų 2 straipsnis reikalauja, kad Ispanijos Karalystė nutrauktų aptariamą pagalbą, nes ji toliau sukelia pasekmių. Visų šių sprendimų 3 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa įpareigoja sustabdyti dar nepervestos pagalbos teikimą.

63 Iš ginčijamų sprendimų 7 punkto ir po jo einančių punktų išplaukia, kad kiekvieno aptariamos schemos atveju:

— pagalba suteikiama administraciniu sprendimu,

— 45 % investicijų sumos dydžio mokesčių kreditas, išskaičiuojamas iš galutinės mokėtinos mokesčio sumos, kelerius metus, tam tikrais atvejais ir priėmus ginčijamus sprendimus, galėjo sudaryti sąlygas išskaitoms, kurios negalėjo būti taikomos anksčiau, nes jos viršydavo galutinę mokėtiną mokesčio sumą, atsirasti,

— pagalba naujai įsteigtoms įmonėms sudarė atitinkamai teigiamos mokestinės bazės sumažinimą 99, 75, 50 ir 25 % per ketverius mokestinius metus, pradedant nuo tų metų, kurie turi būti vieni iš ketverių pirmųjų metų nuo komercinės veiklos pradžios, kai buvo pasiekta tokia teigiama bazė.

64 Todėl, priklausomai nuo aptariamos pagalbos schemos, realiai priimti pagalbą suteikiantys administraciniai sprendimai galėjo sukelti arba turėjo sukelti pasekmių priėmus ginčijamus sprendimus, nesiėmus konkrečių nacionalinių priemonių jiems įgyvendinti.

65 Mokesčių kredito išskaičiavimas ir apmokestinamosios bazės sumažinimas, kuriuos ji taikė priėmus ginčijamus sprendimus, reiškia, kad pagalba dar nepervesta visų šių sprendimų 3 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos prasme.

66 Taigi reikia konstatuoti, kad Ispanijos Karalystė neįrodė, jog ėmėsi tinkamų priemonių užkirsti kelią, kad dėl ankstesnių pagalbos suteikimo sprendimų toliau kiltų pasekmių.

67 Net ir darant prielaidą, kaip teigia ši valstybė narė, jog nacionalinės teisės atžvilgiu adekvati ir būtina priemonė įgyvendinant ginčijamus sprendimus būtų paprasčiausiai informuoti susijusias įmones, kad jos daugiau negali naudotis ginčijamuose sprendimuose numatytomis mokestinėmis priemonėmis, reikia konstatuoti, jog nebuvo įrodyta, kad pagalbą gavusios įmonės iš tikrųjų buvo iš anksto informuotos.

68 Provincijų valdžios institucijų laiškų 2 punkte tik labai bendromis frazėmis kalbama apie veiksmus, kurių ėmėsi administracija aptariamų apmokestinamųjų asmenų atžvilgiu „siekiant gauti įgyvendinant ginčijamus sprendimus būtiną informaciją".

69 Todėl reikia daryti išvadą, kad, pasibaigus ginčijamuose sprendimuose nustatytam terminui, Ispanijos Karalystė nebuvo įvykdžiusi pareigos sustabdyti iki šių sprendimų suteiktą ir juos priėmus vis dar pasekmių sukeliančią pagalbą.

70 Tokiomis aplinkybėmis Komisijos kaltinimai dėl visų ginčijamų sprendimų 2 straipsnio ir 3 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos nesilaikymo yra pagrįsti.

— Dėl kaltinimų, susijusių su pareiga susigrąžinti įmonėms jau suteiktą pagalbą

71 Priėmus neigiamą sprendimą dėl neteisėtos pagalbos, Komisijos nurodytas jos susigrąžinimas vyksta pagal sąlygas, nustatytas 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 659/1999, nustatančiame išsamias EB Sutarties 88 straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1),14 straipsnio 3 dalyje, pagal kurią:

„<...> pagalba susigrąžinama nedelsiant ir pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinę teisę nustatytas procedūras, jeigu jos leidžia nedelsiant ir veiksmingai

įvykdyti Komisijos sprendimą. Šiuo tikslu, kai bylą svarsto nacionaliniai teismai, suinteresuotosios valstybės narės, nepažeisdamos Bendrijos teisės, imasi visų priemonių, kurios numatytos jų atitinkamuose teisiniuose aktuose, įskaitant laikinąsias priemones."

72 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką vienintelis pagrindas, kuriuo valstybė narė gali remtis atsikirsdama į EB sutarties 88 straipsnio 2 dalies pagrindu Komisijos pareikštą ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo, yra absoliutus negalėjimas tinkamai įgyvendinti sprendimą, nustatantį pareigą susigrąžinti (be kita ko, žr. 2003 m. birželio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-404/00, Rink. p. I-6695, 45 punktą; minėto sprendimo *Komisija prieš Italiją* 16 punktą ir 2005 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-415/03, Rink. p. I-3875, 35 punktą).

73 Šiose bylose Ispanijos Karalystė provincijų valdžios institucijų laiškais pirmiausia nurodė „tam tikrų klausimų, susijusių su ginčijamų sprendimų įgyvendinimu, sudėtingumą", be kita ko, dėl būtinybės peržiūrėti galutiniais pagal vidaus teisę tapusius administracinius aktus. Tokiam atvejui vidaus teisėje nėra numatytas joks mechanizmas. Vėliau, 2002 m. spalio 25 d. laišku, ji teigė, kad situacija, kurioje atsidūrė administracija, yra „labai ypatinga", nes vidaus teisė nenumato aiškių nuostatų, apibrėžiančių ar nustatančių konkrečią sprendimo, įpareigojančio susigrąžinti nesuderinamą pagalbą, įgyvendinimo procedūrą. Tuo pačiu laišku Ispanijos Karalystė pažymėjo, kad galiausiai buvo nuspręsta, jog individualius pagalbos suteikimo aktus peržiūrėti turi pačios institucijos.

74 Šiuo klausimu reikia priminti, kad absoliutaus negalimumo įvykdyti sąlyga nėra tenkinama, kai atsakovė vyriausybė tik praneša Komisijai apie teisines, politines ar praktines kliūtis, susijusias su sprendimo įgyvendinimu, nesiimdama jokių realių

veiksmų aptariamų įmonių atžvilgiu siekiant susigrąžinti pagalbą ir nepasiūlydama Komisijai alternatyvių sprendimo įgyvendinimo formų, kurios leistų įveikti kliūtis (be kita ko, žr. minėtus sprendimus *Komisija prieš Ispaniją*, 47 punktą; *Komisija prieš Italiją*, 18 punktą, ir *Komisija prieš Graikiją*, 43 punktą).

75 Ispanijos Karalystė negali pagrįstai tvirtinti, kad bet kokiu atveju ieškinio pateikimo metu įsipareigojimai buvo visiškai įvykdyti, nes būtini veiksmai įgyvendinant ginčijamus sprendimus buvo jau atlikti ir apie juos Komisijai buvo pranešta provincijų valdžios institucijų laiškais, o vėliau – 2002 m. spalio 25 d. laišku.

76 Įsipareigojimų neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į Ispanijos Karalystei nustatyto termino įgyvendinti ginčijamus sprendimus pabaigos datą.

77 Valstybės narės nurodyti laiškai visiškai nenustato priemonių, leidžiančių per minėtą terminą nedelsiant ir veiksmingai, kaip numatoma Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 3 dalyje, įgyvendinti ginčijamus sprendimus, nes:

— provincijų kompetentingų institucijų laiškuose minimi tik „veiksmai <...>, kurių imtasi apmokestinamųjų asmenų, kuriuos paveikė sprendimai, atžvilgiu siekiant gauti įgyvendinant ginčijamus sprendimus būtiną informaciją“,

— ataskaitose, persiųstose 2002 m. spalio 25 d. laišku, tai yra praėjus daugiau kaip penkiolikai mėnesių po ginčijamų sprendimų priėmimo, tėra teiginiai, kad

„Komisijos sprendimų įgyvendinimas <...> buvo pradėtas ir šiuo metu vyksta vadovaujantis vidaus teisės nuostatomis dėl negaliojančių aktų peržiūrėjimo“, nepateikiant patvirtinančių dokumentų, pavyzdžiui, apie procedūros įgyvendinimo realumą ir būklę, pagalbos gavėjų tapatybę, nors jų pavadinimai yra nurodomi individualiuose pagalbos suteikimo sprendimuose, ar dokumentų apie suteiktos pagalbos dydį.

78 Galiausiai Ispanijos Karalystė negali ginčyti Komisijos galimybės konstatuoti įsipareigojimų neįvykdymo dėl to, kad pastaroji nesilaikė per 2002 m. balandžio 18 d. posėdį prisiimto įsipareigojimo jai persiųsti rašytinį atsakymą į klausimus, kuriuos ji pateikė šio posėdžio metu, ypač dėl galimybės taikyti gaires.

79 Šis argumentas paremtas *ratione temporis* netinkama aplinkybe – įsipareigojimu, prisiimtu praėjus daugiau kaip septyniems mėnesiams nuo Ispanijos Karalystei nustatyto termino įgyvendinti ginčijamus sprendimus pasibaigimo, t. y. tada, kai turi būti vertinamas įsipareigojimų nevykdymas.

80 Tokiomis aplinkybėmis Komisijos kaltinimai dėl visų ginčijamų sprendimų 3 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos ir 2 straipsnio nesilaikymo yra pagrįsti.

81 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad ieškiniai, kuriais Komisija kaltina Ispanijos Karalystę nesiėmus būtinų priemonių sustabdant pagalbą, suteiktą iki ginčijamų sprendimų priėmimo ir juos priėmus toliau keliančią pasekmes, ir būtinų priemonių susigrąžinti jau suteiktą pagalbą, yra pagrįsti.

82 Teisingumo Teismas nenagrinėjo reikalavimų dalies, kuria prašoma pripažinti Ispanijos Karalystę kaltą neinformavus Komisijos apie pirmesniame punkte nurodytas priemones, nes ši valstybė narė per nustatytą terminą neįgyvendino šio reikalavimo (žr. 1995 m. balandžio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-348/93, Rink. p. I-673, 31 punktą).

83 Todėl reikia konstatuoti, kad per nustatytą terminą nepriėmusi visų priemonių, būtinų įgyvendinti visų ginčijamų sprendimų 2 ir 3 straipsnių nuostatas, Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal šiuos sprendimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

84 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Ispanijos Karalystė bylą pralaimėjo, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **Per nustatytą terminą nesiėmusi būtinų priemonių įgyvendinti visų šių sprendimų:**

— **2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2002/820/EB dėl Ispanijos valstybės pagalbos *Álava* provincijos įmonėms 45 % investicijų sumos mokesčių kredito forma (byla C-485/03),**

— **2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2002/892/EB dėl Ispanijos valstybės pagalbos naujai įsteigtoms įmonėms *Álava* provincijoje (byla C-488/03),**

— **2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2003/27/EB dėl Ispanijos valstybės pagalbos *Vizcaya* provincijos įmonėms 45 % investicijų sumos mokesčių kredito forma (byla C-487/03),**

— **2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2002/806/EB dėl Ispanijos valstybės pagalbos naujai įsteigtoms *Vizcaya* provincijos įmonėms (byla C-490/03),**

— **2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2002/894/EB dėl Ispanijos valstybės pagalbos *Guipúzcoa* provincijos įmonėms 45 % investicijų sumos mokesčių kredito forma (byla C-486/03),**

— **2001 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimo 2002/540/EB dėl Ispanijos valstybės pagalbos naujai įsteigtoms *Guipúzcoa* provincijos įmonėms (byla C-489/03),**

2 ir 3 straipsnių, Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal šiuos sprendimus.

2. Priteisti iš Ispanijos Karalystės bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.